

Έλληνες και Βούλγαροι

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Έχοντας τελειώσει την αποστολή του, ο Αποστόλης αφήνει τους αγωνιστές. Συναντιέται με τον Γιωβάν, ο οποίος στο μεταξύ έχει μάθει ότι ο Πέτκοφ κρύβεται στο Ζερβοχώρι. Ο αρχικομιτατζής τού έχει δώσει μια βάρκα με την εντολή να βρεις τον Τέλο Άγρα. Πραγματικά, ο Γιωβάν τον έχει βρει κι αμέσως μετά δεν επιστρέφει στον Πέτκοφ, αλλά ειδοποιεί τον Αποστόλη. Αυτός βιάζεται να συναντήσει τον αρχηγό.

Ξεκινούν, και στον δρόμο τα δυο παιδιά συμφωνούν να συνεργάζονται στο μέλλον, για το καλό της Μακεδονίας των Ελλήνων.

την κρυψώνα του καπετάν Άγρα.

Σ' ένα γύρισμα, ξαφνικά, ξεσκεπάστηκε μια καλύβα μεγάλη,

καλοχτισμένη, με πρόχωμα ψηλό ολόγυρα στο άσκεπο πάτωμα, που το 'κανε ταμπούρι αληθινό.

Πλάβες πολλές ήταν αραγμένες ολόγυρα, και άντρες μπαινόβγαιναν στην καλύβα, ετοίμαζαν σακίδια, όπλα, φυσίγγια, ψωμιά. Η καλύβα όλη ήταν σ' εξέγερση, οι άντρες ανυπόμονοι, βιαστικοί.

Ένας ανάμεσά τους, ξεχώριζε ήσυχος, γελαστός. Ήταν μάλλον κοντός, φορούσε κοντοβράκι και μπότες, και πάνω από το ανταρτικό του αμπέχονο ήταν ζωσμένος φυσίγγια σε αράδα από πέτσινες τσέπες. Ένα ζευγάρι κιάλια κρέμουνταν στο στήθος του, και τα μαλλιά του, πυκνά και σγουρά, ήταν ξεσκούφωτα.

Στέκουνταν στο πάτωμα, στην άκρη, και ακουμπούσε το χέρι σ' ένα βραχύκαννο τουφέκι.

Μισοσφάλισε τα μάτια του, ν' αντικρίσει την αντηλιά του νερού καθώς πλησίαζαν οι δυο πλάβες με τον Μιχάλη και τ' αγόρια, και αναγνωρίζοντας τον Γιωβάν ανορθώθηκε.

-Το Βουλγαράκι! αναφώνησε. Βρε μικρέ, πού βρέθηκες πάλι;

Ταραγμένος έσκυψε ο Γιωβάν στο αυτί του Αποστόλη:

- Αυτός είναι ο καπετάν Άγρας! του ψιθύρισε βουλγάρικα.

Αμίλητος θαύμαζε ο Αποστόλης.

Ο Άγρας ρωτάει τον Αποστόλη για τη θέση μιας τοποθεσίας, τη Κούγκα, που δεν την ξέρει κανένας, ούτε κι ο οδηγός του, ο βουλγαρόφωνος Πασκάλ ή καπετάν Γκόνος. Θέλει να κάνει την τοποθεσία αυτή βάση του, επειδή βρίσκεται κοντά στις βουλγαρικές καλύβες.

Ο νεαρός είναι σίγουρος ότι μπορεί να τους οδηγήσει· αλλά θα πρέπει ν' ανοίξουν δρόμους μέσα στα καλάμια του Βάλτου.

Η δουλειά αυτή όμως δεν προχωρά γρήγορα κι ο Άγρας θέλει ενισχύσεις. Αποφασίζει να τις ζητήσει από τον καπετάν Νικηφόρο και στέλνει, μετά από προτροπή του Αποστόλη, τον Γιωβάν, για να τον ειδοποιήσει.

Ο Γιωβάν φθάνει στο Τσέκρι, αλλά δε βρίσκει τον καπετάν Νικηφόρο. Έτσι, ενεργεί όπως του είπε ο φίλος του· ζητάει τη βοήθεια της δασκάλας, της κυρίας Ηλέκτρας. Περνάει το βράδυ στο σπίτι της και χαράματα ξεκινάει μαζί της. Συναντιέται με τον καπετάνιο κι αποφασίζεται αμέσως η αποστολή βοήθειας. Ο Γιωβάν τους γίνεται τώρα οδηγός στον δρόμο προς τον καπετάν Άγρα. Η συνάντηση των καπετάνιων είναι γεγονός. Βγαίνουν, με οδηγό τον Πασκάλ, να κατασκοπεύσουν τις βουλγάρικες καλύβες.

Οι κατασκοπείες αυτές γίνονταν με τις αυστηρότερες προφυλάξεις. Δυο πλαβαδόροι όρθιοι, ένας στην πλώρη και άλλος στην πρύμνη, κωπηλατούσαν σιωπηλά, προσέχοντας μην πλαταγίσει το πλατσί στο νερό ή μη σκοντάψει σε καμιά ρίζα ή φυτό και ακουστεί κρότος. Στο βάθος της πλάβας, στριμωγμένοι, μισοπλαγιασμένοι οι αντάρτες, με το τουφέκι στο χέρι και το δάχτυλο στη σκανδάλη, αγρυπνούσαν, έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενη επίθεση. Έπρεπε κάθε κίνησή τους να γίνεται προσεκτικά και σιγανά, γιατί οι πλάβες αναποδογυρίζονταν πολύ εύκολα.

Η λίμνη ήταν γεμάτη ήχους ζωντανούς όσο και μυστηριώδεις. Συρίγματα του ανέμου στα καλάμια, σουσούρισμα κλαδιών και φύλλων, κακαρίσματα και πιπίσματα πουλιών, φτερουγίσματα από πάπιες, πλατσαρίσματα βατράχων, ξεγλιστρήματα χελιών στους νεροθάμνους, κρότοι ζώων και φυτών σκέπαζαν εύκολα την παρουσία ανθρώπων. Ήταν εύκολο μες στα καλάμια να κρυφθεί ολόκληρη σειρά από πλάβες, με κομιτατζήδες οπλισμένους, κι έπρεπε οι άντρες

που περιπολούσαν να είναι πάντα έτοιμοι για σύγκρουση.

Πέρασαν τη Μικρή χωρίς να σταματήσουν οι αρχηγοί, και ανέβηκαν βόρεια, κατά τις βουλγάρικες καλύβες.

Έξαφνα, ο καπετάν Νικηφόρος άπλωσε το χέρι.

-Κοίτα... ψιθύρισε.

Περνούσαν από τη στενή μάνα, τη στριφογυρισμένη, τη στραβοδίβολη, γνωστή από τους ψαράδες της λίμνης με τ' όνομα Γρουνάντερο.

Τα νερά της μάνας ήταν βαθουλά. Μα δεξιά και αριστερά, στα ρηχά, θάμνοι από λαπατιές σχημάτιζαν με τα πλατιά, σα με λέπια σκεπασμένα, παχιά τους φύλλα, πατώματα στερεά που μπορούσαν να βαστάξουν βαρύ φορτίο.

Εκεί, τσακισμένα καλάμια και κλαδιά, πατημένα και ξεζουπιασμένα φύλλα, πρόσφατα τσαλαπατημένα φυτά, μαρτυρούσαν το πέρασμα αντρών που είχαν μείνει εκεί. Σημάδια από σερμένες πλάβες και από σώματα πλαγιασμένα, πατημασιές αντρίκιες, ακόμα και απορρίμματα από φαγώσιμα, έδειχναν πως όχι μόνο είχαν κρυφθεί εκεί άντρες, πως είχαν σύρει τις πλάβες τους απάνω στους θάμνους, αλλά και πως ήταν πολλοί, και πως έμειναν ώρες, ίσως και μέρες.

Ο Άγρας έσκυψε, είδε, βεβαιώθηκε και γέλασε.

- Το ξέρανε πως περνούσα συχνά από δω και μου στήσανε καρτέρι, είπε. Μα άδικα οι κακόμοιροι χάσανε τον καιρό τους. Δεν πέρασα ούτε χθες ούτε προχθές.

- Αυτοί πρέπει να 'μειναν καιρό εδώ περιμένοντας, είπε ο Νικηφόρος. Είναι πολύ πατημένα τα μέρη.

- Μπα, έκανε ο Άγρας, μόλις δυο μέρες. Την παραμονή, αντίπροχθες, πέρασα και δεν ήταν κανένας. Με το κρύο όμως θα κακοπέρασαν χθες βράδυ, οι καημένοι. Τι κρίμα.

Και γέλασε αμέριμνα.

Με περισσότερη όμως ακόμα προσοχή πήγαιναν τώρα οι πλαβαδόροι. Πλαγιασμένος στην πλάβα, το κεφάλι στο ύψος της κουπαστής, κοίταζε ο γερο-Πασκάλ εμπρός, πλάγια, μέσα στα καλάμια, πίσω από τους θάμνους, ακίνητος, σιωπηλός, εντατικά προσηλωμένος στην κατασκοπεία του νερού, και μόνο τα μάτια του, αικίνητα αυτά, σκάλιζαν κάθε κρυφή γωνιά, σκιά ή τρύπα. Σήκωσε σιγά το χέρι, και οι πλαβαδόροι σταμάτησαν τα πλατσιά τους. Δεύτερη κίνηση του

χεριού του και οι πλαβαδόροι γονάτισαν και πλάγιασαν. Σιγά, σιωπηλά, προχώρησε η πλάβα δυο τρία μέτρα. Άπλωσε ο Πασκάλ το χέρι, άδραξε ένα καλάμι, τράβηξε πλάγια τη βάρκα, που χώθηκε ανάμεσα σε χλωρά φυτά. Και σήκωσε μερικά κλαριά ο γέρος, και σκέπασε την πλάβα.

Και σιγανά, μια μεγάλη εχθρική πλάβα ξεμπουκάρισε από τα καλάμια αριστερά, γλίστρησε αργά μπρος στην πλώρη της κρυμμένης πλάβας και ξαναχώθηκε στα καλάμια δεξιά. Μέσα ήταν τέσσερις Βούλγαροι οπλισμένοι.

Κανένας δεν είχε πυροβολήσει. Οι πλαβαδόροι, με το δάχτυλο στη σκανδάλη, τα μάτια καρφωμένα στον καπετάν Άγρα, περίμεναν το σύνθημα. Μα το σύνθημα δε δόθηκε.

Πέρασαν λίγα λεπτά. Η πλάβα δε γύρισε.

Τότε βγήκε πάλι από τον κρυψώνα του ο γερο-Πασκάλ.

- Αριστερά, ψιθύρισε, στο μονοπάτι απ' όπου ήλθαν αυτοί.
- Γιατί δεν πυροβολήσαμε μεις; ρώτησε περίεργος ο καπετάν Νικηφόρος.
- Γιατί θα μας άκουαν από τις καλύβες τους... Είμαστε πια κοντά, αποκρίθηκε ο Άγρας. Και θέλεις να τις δεις;

Συγκατάνευσε ο Νικηφόρος, και το σιωπηλό ξεγλίστρημα της πλάβας εξακολούθησε στο στενό μονοπάτι, μεταξύ στα καλάμια, σαν φράχτες από τα δυο πλάγια.

1906: Στη λίμνη των Γιαννιτσών ο καπετάν Κάλας (Κωνσταντίνος Σάρρος), ο καπετάν Άγρας (Σαράντος Αγαπηνός) και ο καπετάν Νικηφόρος (Ιωάννης Δεμέστιχας)

Ως ένα βαθμό προχώρησαν. Και πάλι χώρισε ο Πασκάλ τα καλάμια και χώθηκε με την πλάβα πίσω από το τοίχωμά τους.

Ομιλίες απομακρυσμένες διακρίνονταν. Μα δε φαίνονταν τίποτα από πίσω από τα καλάμια.

Ο Άγρας έσκυψε στο αυτί του Νικηφόρου.

– Θέλεις να τους δεις; ρώτησε.

– Είναι Βούλγαροι; Βέβαια. Γι’ αυτό ήλθαμε. Πέρασε σιγανά ο Άγρας τα πόδια του πάνω από την κουπαστή, και προσέχοντας μην ταραξεί και πιτσιλίζει και κάνει κρότο, κατέβηκε στο νερό.

Ήταν ρηχό το μέρος, το νερό δεν ανέβαινε ούτε στα γόνατα. Έγνεψε του Νικηφόρου να τον μιμηθεί, και οι δυο αρχηγοί, ακροπατώντας, στα κλεφτά, χωρίζοντας τα καλάμια με προσοχή μην τσακίσει κανένα και τους προδώσει, προχώρησαν σπιθαμή προς σπιθαμή κατά τις ομιλίες.

Οι άντρες είχαν μείνει στην πλάβα με τον γερο-Πασκάλ, έτοιμοι να ριχθούν κι αυτοί στο νερό με το πρώτο νόημα. Ήταν μαθημένοι στις κατασκοπείες του Αρχηγού τους, που προχωρούσε πάντα μόνος ή μ’ ένα μόνο σύντροφο κατά τις

βουλγάρικες καλύβες.

Ο Άγρας πήγαινε μπρος, ο Νικηφόρος μια σπιθαμή πίσω του, πατώντας στα πατήματά του, συγκρατώντας τα καλάμια που άφηνε ο σύντροφός του.

Στάθηκε ο Άγρας. Στάθηκε κι ο Νικηφόρος. Βούλιαξε στο νερό ο Άγρας. Βούλιαξε κι ο Νικηφόρος.

Μόνο το κεφάλι τους περνούσε τώρα ανάμεσα στα πυκνά καλάμια.

Μπροστά τους, λίγα βήματα προς τα δεξιά, μια κάννα γυάλιζε.

Ήταν η βουλγάρικη βίγλα.

Αργά, σιγαλόκρυφα, απόκουφα, ως τον λαιμό μες στο νερό, οι δυο άντρες έκαναν προς τ' αριστερά, απομακρύνθηκαν από τη βίγλα, την προσπέρασαν και πλησίασαν κατά τις ομιλίες.

Από μέσα από τα καλάμια είδαν τέλος την κρυμμένη καλύβα. Στο περιφραγμένο πάτωμα πέντε έξι άντρες κάπνιζαν και κουβέντιαζαν. Ήταν ζεστά ντυμένοι· φορούσαν γουνίσια καλπάκια και ήταν οπλισμένοι σαν αστακοί.

Πλάγι πλάγι, μες στο νερό, κοίταζαν οι δυο Έλληνες οπλαρχηγοί. Με το δάχτυλο, χωρίς μιλιά, έδειχνε ο Άγρας του Νικηφόρου ό,τι ήθελε να κρατήσει την προσοχή του. Οι Βούλγαροι κουβέντιαζαν αμέριμνοι. Μα ούτε ο ένας ούτε ο άλλος από τους Έλληνες δεν ήξεραν βουλγάρικα. Μόνο ένα όνομα ήρχουνταν και ξανάρχουνταν στις κουβέντες τους: «Αποστόλ», και αυτό το σημάδεψαν.

Λίγη ώρα έμειναν εκεί, παραμονεύοντας. Και με την ίδια προσοχή, πισωπηγαίνοντας, τα μάτια πάντα στην καλύβα και στον φρουρό, που προδίνονταν με το γυάλισμα της κάννας του στον ήλιο, γύρισαν οι δυο αρχηγοί στην κρυμμένη τους πλάβα.

Όταν, μουσκεμένοι, ξαναβρέθηκαν στη Μικρή, την κρυφή τους καλύβα, και άναψαν φωτιά στο κέντρο του πατώματός της και κάθισαν να στεγνώσουν, οι δυο αρχηγοί, με τους άντρες τους γύρω τους, αντάλλαξαν τις παρατηρήσεις που είχαν κάνει.

– Αυτούς τους διευθύνει βέβαια ο Απόστόλ, είπε ο καπετάν Νικηφόρος. Είπαν και ξανάπαν τ' όνομά του...

– Είδες την καλύβα τους; ρώτησε ο καπετάν Άγρας. Είδες το πάτωμά τους; Είναι καλύτερα χτισμένο από τα δικά μας. Είναι πλωτό. Δεν ακουμπά στον πάτο.

Σαν κατέβουν τα ποτάμια και πλημμυρίσει η Λίμνη και ανέβουν τα νερά, μαζί με

αυτά θα πλεύσουν και τα πατώματά τους. Ενώ εμάς...

- Εμείς θα πνιγούμε μες στις καλύβες μας σαν τα ποντίκια, κύριε Αρχηγέ, είπε γελώντας ένας από τους ευζώνους, ο Μιχάλης, που τους είχε συνοδεύσει μες στην πλάβα. Μα μη σκοτίζεσαι. Ας πνιγούμε. Φθάνει που 'μαστε κοντά σου.

- Το πρόχωμά τους επίσης είναι καλύτερο από τα δικά μας, παρατήρησε ο Νικηφόρος.

- Και η σκεπή της καλύβας τους, πρόσθεσε ο Άγρας. Το ξέρω πως οι δικές μας είναι ελλιπείς. Μα πού άντρες και καιρός!...

- Έχεις στρατολογήσει χωρικούς. Δεν παίρνεις κι άλλους;

- Χρειάζονται ολόκληρη διδαχή, αποκρίθηκε ο Άγρας. Και δεν έχω καιρό... Αν δε βρούμε την Κούγκα, που να πατήσουμε και να την κάνουμε βάση...

- Πάρ' το απόφαση πως δεν έχει Κούγκα, κύριε Αρχηγέ, είπε υψώνοντας τη φωνή του ο καπετάν Τυλιγάδης.

Μα ο γερο-Πασκάλ είχε ακούσει τη λέξη και μάντεψε. Αργοκούνησε πλάγια το κεφάλι και είπε βουλγάρικα:

- Έχει Κούγκα και θα τη βρούμε.

- Τι λέγει; ρώτησε ο Νικηφόρος.

Ο Μιχάλης μετέφρασε.

- Πρέπει να τη βρούμε, είπε ο Άγρας. Χωρίς την Κούγκα, καμιά επιχείρηση σοβαρή δεν μπορούμε να καταπιαστούμε. Για να χτίσουμε καινούρια καλύβα κοντά τους, δε θα μας αφήσουν αυτοί. Και χωρίς αποκούμπι, γιουρούσι δε γίνεται. Και όσο έχουν τις καλύβες τους εδώ μέσα, σώμα ελληνικό δε στέκεται, ούτε στη Νάουσα, ούτε σε κανένα από τα χωριά μας. Και χωρίς σώματα ελληνικά, η βουλγάρικη προπαγάνδα, με την τρομοκρατία της, θα ξεπαστρέψει Πατριαρχισμό κι Ελληνισμό απ' όλη την Κεντρική Μακεδονία.

- Μα πού πέφτει αυτή η Κούγκα; Δεν ξέρει κανείς; ρώτησε ο Νικηφόρος.

- Ξέρει ο γερο-Πασκάλ. Ε, γέρο;... Πες του το! πρόσταξε ο Άγρας τον Μιχάλη.

Και όσο μετέφραζε ο Μιχάλης, είπε χαμηλόφωνα του Νικηφόρου.

- Θα πάρω αύριο το αγόρι μας. Αυτό επιμένει πως είναι πιο ανατολικά από το

μέρος όπου τη γυρεύουμε...

Κάνε κλικ παρακάτω, για ν' ακούσεις την αφήγηση

%baltos_2_boylgaroi%